

Na osnovu člana 44 stav 2 tačka 3 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore („Službeni list CG“, br. 40/10, 6/13 i 70/17) člana 47 stav 5, člana 104 stav 5 i člana 120 stav 3 Zakona o kreditnim institucijama („Službeni list CG“, broj 72/19), Savjet Centralne banke Crne Gore, na sjednici od 26. novembra 2020. godine, donio je

ODLUKU

O SISTEMU UPRAVLJANJA U KREDITNOJ INSTITUCIJI

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovom odlukom bliže se uređuje sistem upravljanja u kreditnoj instituciji koji se odnosi na organizacionu strukturu kreditne institucije, mehanizme internih kontrola, uslovi i način obavljanja kontrolnih funkcija u kreditnoj instituciji (u daljem tekstu: sistem upravljanja), kao i bliži zadaci i način organizacije nadzornog odbora kreditne institucije.

Značenje izraza

Član 2

Izrazi upotrijebljeni u ovoj odluci imaju sljedeća značenja:

- 1) **sistem upravljanja rizicima** je sveobuhvatnost organizacione strukture, pravila, procesa, postupaka, sistema i resursa za utvrđivanje, mjerenje, procjenjivanje, kontrolu, praćenje i izvještavanje o izloženosti rizicima odnosno upravljanje rizicima u cjelini i podrazumijeva uspostavljanje odgovarajućeg korporativnog upravljanja, kulture rizika i donošenje strategije, politike i ostalih internih akata za upravljanje rizicima;
- 2) **kultura rizika** su norme, stavovi i ponašanja koji su povezani sa sviješću o rizicima, preuzimanjem rizika i upravljanjem rizicima, kao i kontrolama na osnovu kojih se donose odluke o rizicima;
- 3) **rizični profil** je mjera, odnosno procjena svih rizika kojima je ili bi mogla da bude izložena kreditna institucija u svom poslovanju;
- 4) **sklonost preuzimanju rizika** (engl. *risk appetite*) je nivo i vrste rizika koje je kreditna institucija spremna da preuzme u okviru svoje sposobnosti podnošenja rizika kako bi ostvarila svoje strateške ciljeve;
- 5) **sposobnost podnošenja rizika** (engl. *risk capacity*) je najveći nivo rizika koji kreditna institucija može preuzeti uzimajući u obzir svoju kapitalnu osnovu, sposobnosti upravljanja rizicima, kontrolu i regulatorna ograničenja;

- 6) **testiranje otpornosti na stres** je procjena uticaja određenih događaja i procesa, uključujući mikroekonomske i makroekonomske scenarije, na sveukupnu kapitalnu poziciju kreditne institucije ili na izvore finansiranja i likvidnost projekcijom izvora kapitala i kapitalnih zahtjeva kreditne institucije ili uticaja šokova na sveukupnu likvidnosnu poziciju kreditne institucije, uključujući i određivanje kapitalnih zahtjeva;
- 7) **malus** je ugovorna odredba po kojoj je zaposleni saglasan da kreditna institucija nije dužna da mu isplati, odnosno prenese prava nad dijelom odloženih neisplaćenih varijabilnih primanja ili nad cijelim odloženim neisplaćenim varijabilnim primanjama, ako su prethodno preuzeti rizici doveli do narušene uspješnosti odnosno lošijeg finansijskog rezultata kreditne institucije;
- 8) **povraćaj primanja** (*eng. clawback*) je ugovorna odredba kojom se zaposleni obavezuje da kreditnoj instituciji vrati određeni iznos varijabilnih primanja, ili drugi isplaćeni iznos ili prava iz finansijskih instrumenata, ako su prethodno preuzeti rizici doveli do narušavanja uspješnosti odnosno lošijeg finansijskog rezultata i takva odredba se može ugovoriti na odložena i neodložena varijabilna primanja.

II. SISTEM UPRAVLJANJA

Uspostavljanje i preispitivanje efikasnosti sistema upravljanja

Član 3

- (1) Radi uspostavljanja i sprovođenja sistema upravljanja, kreditna institucija:
 - 1) uspostavlja jasne i dosljedne interne odnose u vezi sa odgovornošću za preuzimanje i upravljanje rizicima, uključujući razgraničenja ovlašćenja i odgovornosti uz aktivno učešće u procesu upravljanja svim značajnim rizicima;
 - 2) obezbjeđuje odgovarajuće resurse, uključujući dovoljan broj zaposlenih sa odgovarajućim stručnim znanjem i iskustvom za upravljanje svim značajnim rizicima, kao i za poslove vrednovanja imovine, korišćenja eksternih kreditnih rejtinga i internih modela za upravljanje rizicima;
 - 3) uspostavlja i obezbjeđuje sprovođenje kulture rizika;
 - 4) uspostavlja i obezbjeđuje sprovođenje etičkih standarda ponašanja zaposlenih u kreditnoj instituciji.
- (2) Prilikom preispitivanja efikasnosti sistema upravljanja, uključujući primjerenost postupaka i efikasnost funkcije kontrole rizika, funkcije praćenja usklađenosti i funkcije interne revizije (u daljem tekstu: kontrolne funkcije), u skladu sa članom 55 stav 6 Zakona o kreditnim institucijama („Službeni list CG“, broj 72/19), (u daljem tekstu: Zakon), uzima se u obzir naročito:
 - 1) metodologija rada pojedine kontrolne funkcije;
 - 2) izvršenje plana rada pojedine kontrolne funkcije;
 - 3) broj zaposlenih koji su uključeni u obavljanje poslova pojedine kontrolne funkcije;
 - 4) struktura i sadržaj izvještaja pojedine kontrolne funkcije;
 - 5) nalazi do kojih je došla pojedina kontrolna funkcija u periodu za koji se vrši preispitivanje primjerenosti postupaka i efektivnosti pojedine kontrolne funkcije;

- 6) rizični profil kreditne institucije;
- 7) strategija i politika upravljanja rizicima; i
- 8) drugi interni akti za koje upravni odbor kreditne institucije (u daljem tekstu: upravni odbor) procijeni da imaju uticaja na primjerenost postupaka i efikasnost pojedine kontrolne funkcije.

(3) Na pitanja sistema upravljanja u kreditnoj instituciji iz člana 104 stav 1 Zakona koja nijesu uređena ovom odlukom, primjenjuju se odredbe posebnih propisa Centralne banke kojima se uređuju upravljanje rizicima, politika i prakse primanja, kao i plan oporavka kreditne institucije.

Saradnja i razmjena informacija o sistemu upravljanja

Član 4

Prilikom uspostavljanja, sprovođenja i nadzora sistema upravljanja, upravni odbor i nadzorni odbor kreditne institucije (u daljem tekstu: nadzorni odbor), u skladu sa ovlaštenjima utvrđenim Zakonom, dužni su da međusobno sarađuju i razmjenjuju relevantne informacije.

Nadzor sistema upravljanja

Član 5

Nadzorom postupka sprovođenja i efikasnosti i efektivnosti sistema upravljanja se obuhvata:

- 1) da li se kultura rizika kreditne institucije sprovodi na dosljedan način;
- 2) sprovođenje etičkih standarda ponašanja zaposlenih;
- 3) sprovođenje politike za utvrđivanje i smanjenje stvarnih i potencijalnih sukoba interesa i upravljanja tim sukobima interesa; i
- 4) da li upravni odbor preduzima odgovarajuće mjere za otklanjanje nedostataka utvrđenih tim nadzorom.

1. Organizaciona struktura kreditne institucije

Uspostavljanje organizacione strukture

Član 6

(1) Kreditna institucija uspostavlja u skladu sa Zakonom adekvatnu, transparentnu i operativnu organizacionu strukturu.

(2) Organizaciona struktura iz stava 1 ovog člana, mora biti usklađena sa utvrđenom opštom strategijom i poslovnom politikom, strategijom upravljanja rizicima i sklonošću preuzimanju rizika kreditne institucije.

(3) Kreditna institucija je dužna da obezbijedi da su linije izvještavanja, ovlašćenja i odgovornosti, naročito između nosilaca ključnih funkcija jasno definisane.

(4) Organizaciona struktura iz stava 1 ovog člana mora da omogućava:

- 1) nadzornom odboru nadzor rizika kojima je kreditna institucija izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju;
- 2) upravnom odboru efikasno upravljanje rizicima; i
- 3) Centralnoj banci Crne Gore (u daljem tekstu: Centralna banka) efikasno obavljanje supervizije, odnosno nadzora kreditne institucije.

(5) Organizaciona struktura kreditne institucije mora da omogući nadzornom odboru adekvatan pristup informacijama o rizičnom profilu kreditne institucije i, ako je potrebno i primjereno, pristup funkciji kontrole rizika i savjetima eksternih stručnjaka, kao i druge informacije koje odredi nadzorni odbor radi obavljanja poslova iz člana 4 ove odluke, drugih poslova utvrđenih Zakonom i propisima donijetim na osnovu Zakona.

Sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma

Član 7

(1) Organizaciona struktura kreditne institucije mora biti uspostavljena na način da se ne može iskoristiti za svrhe koje su povezane sa pranjem novca, finansiranjem terorizma ili drugim kažnjivim djelima i ne smije biti nepotrebno složena.

(2) Ovlašćenja i odgovornosti definisane u organizacionoj strukturi kreditne institucije moraju biti utvrđene na način koji obezbjeđuje da kreditna institucija obavlja aktivnosti koje imaju jasnu ekonomsku i zakonitu svrhu i koje sprečavaju izlaganje kreditne institucije povećanom riziku od pranja novca i finansiranja terorizma ili drugih kažnjivih djela.

(3) U cilju utvrđivanja da li se organizaciona struktura iz stava 1 ovog člana može iskoristiti u svrhe koje su povezane sa pranjem novca i finansiranjem terorizma ili drugim kažnjivim djelima, kreditna institucija analizira naročito u kojoj mjeri:

- 1) uspostavljena organizaciona struktura ispunjava propisane standarde koji se odnose na poresku transparentnost i sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma;
- 2) će organizaciona struktura da omogući poslovanje kreditne institucije u skladu sa zakonom;
- 3) organizaciona struktura može da se iskoristi za skrivanje identiteta stvarnog vlasnika;
- 4) bi zahtjevi klijenata mogli zahtijevati uspostavljanje nove organizacione strukture.

Kultura rizika

Član 8

(1) Kreditna institucija je dužna da internim aktom utvrdi kulturu rizika koja je prilagođena strategiji upravljanja rizicima i njenom rizičnom profilu.

(2) Kreditna institucija je dužna da obezbijedi edukaciju zaposlenih o kulturi rizika na način da zaposleni na svim nivoima budu jasno upoznati sa ovlašćenjima, poslovima i odgovornostima koje su im dodijeljene u vezi sa preuzimanjem i upravljanjem rizicima.

Etički standardi ponašanja zaposlenih

Član 9

(1) Kreditna institucija je dužna da utvrdi etičke standarde ponašanja zaposlenih koji naročito sadrže:

- 1) obavezu zaposlenih da postupaju u skladu sa internim aktima i korporativnim vrijednostima kreditne institucije;
- 2) odgovornost zaposlenih da u svom radu obezbijede da aktivnosti kreditne institucije budu u okviru sklonosti preuzimanja rizika i internih ograničenja;
- 3) primjere prihvatljivog i neprihvatljivog ponašanja zaposlenih, a naročito u vezi sa pogrešnim finansijskim izvještavanjem, povredama radnih obaveza i drugim kažnjivim djelima;
- 4) obavezu zaposlenih da postupaju pošteno i sa integritetom i da izvršavaju svoje dužnosti sa odgovarajućom vještinom, dužnom pažnjom i zalaganjem; i
- 5) očekivanja od zaposlenih da su svjesni odgovornosti za povredu radnih obaveza, mogućnosti vođenja sudskih postupaka i kazni.

(2) Kreditna institucija je dužna da obezbijedi da funkcija praćenja usklađenosti, odnosno organizacioni dio koji odredi kreditna institucija, prati i provjerava usklađenost ponašanja zaposlenih sa standardima iz stava 1 ovog člana, utvrdi postupak za otklanjanje neusklađenosti sa tim standardima, kao i da o rezultatima sprovedene provjere redovno izvještava upravni odbor.

Upravljanje sukobom interesa

Član 10

(1) Organizaciona struktura kreditne institucije mora da obezbijedi ograničavanje i sprečavanje sukoba interesa na nivou kreditne institucije, odnosno sukoba interesa kreditne institucije i privatnih interesa njenih zaposlenih, uključujući i članove nadzornog odbora.

(2) Kreditna institucija je dužna da usvoji i sprovodi interne akte za utvrđivanje, procjenu, smanjenje ili sprečavanje stvarnih i mogućih sukoba interesa i utvrdi mjere za upravljanje sukobom interesa.

(3) Mjerama iz stava 2 ovog člana, kreditna institucija je dužna da obezbijedi:

- 1) sprečavanje negativnih efekata sukoba interesa na interese klijenata kreditne institucije;
- 2) razdvajanje određenih linija poslovanja ili nadležnosti organizacionih jedinica;
- 3) razgraničenja dužnosti u kreditnoj instituciji, odnosno povjeravanje aktivnosti i poslova koje mogu da dovedu do sukoba interesa različitim licima;
- 4) uspostavljanje odgovarajućih postupaka za transakcije sa povezanim licima koje bi mogle da dovedu do sukoba interesa (npr. zahtijevanje sprovođenja transakcija po tržišnim uslovima);
- 5) sprečavanje sukoba interesa po osnovu aktivnosti zaposlenih koji se obavljaju van kreditne institucije.

(4) Kreditna institucija je dužna da obezbijedi da članovi nadzornog i upravnog odbora ne učestvuju u donošenju odluka ako su povezani sa predmetom odlučivanja na način kojim bi bili u sukobu interesa ili je na drugi način ugrožena njihova objektivnost ili postupanje u ispunjavanju dužnosti na propisani način.

(5) Matična kreditna institucija u Crnoj Gori dužna je da u aktu o upravljanju sukobom interesa, uzme u obzir i sukobe interesa koji se mogu pojaviti na konsolidovanoj osnovi.

Sadržaj internih akata o sukobu interesa

Član 11

(1) Internim aktom iz člana 10 stav 2 ove odluke, naročito se određuju:

- 1) situacije ili odnosi iz kojih može nastati sukob interesa, a naročito:
 - ekonomski interes (npr. vlasništvo akcija, vlasnički udjeli i slični ekonomski interesi klijenata kreditne institucije, prava intelektualne svojine, krediti ili zajmovi koje je kreditna institucija dala klijentima u vlasništvu zaposlenih);
 - lični ili profesionalni odnos sa imaojcima kvalifikovanog učešća u kreditnoj instituciji;
 - lični ili profesionalni odnos sa zaposlenim kreditne institucije ili odnos sa subjektima koji su obuhvaćeni prudencijalnom konsolidacijom u skladu sa propisima;
 - prethodne poslove i dužnosti koje su obavljali zaposleni ili članovi nadzornog odbora;
 - lični ili profesionalni odnos sa značajnim subjektima van te kreditne institucije (npr. povezanost sa značajnim dobavljačima, eksternim stručnjacima ili drugim pružaocima usluga); i
 - politički uticaj ili odnosi sa politički eksponiranim licima;
- 2) lice odgovorno za prijem prijave o stvarnim ili potencijalnim sukobima interesa zaposlenih, kao i način obavještanja tog lica;
- 3) koji sukob interesa je stalan i koji se mora riješiti trajno i sukob interesa koji se može pojaviti povremeno u vezi sa određenim događajem (npr. sa transakcijom, izborom pružaoca usluga i dr.) i koji se može riješiti jednokratnom mjerom.

(2) Kreditna institucija je dužna da obezbijedi da zaposleni pravovremeno obavještavaju lice iz stava 1 tačka 2 ovog člana o svim pitanjima koja mogu da dovedu ili su dovela do sukoba interesa.

2. Mehanizmi internih kontrola i kontrolne funkcije

Mehanizmi internih kontrola

Član 12

(1) Kreditna institucija je dužna da u skladu sa članom 119 Zakona uspostavi, održava i unapređuje sistem internih kontrola kojim će, primjenom mehanizama internih kontrola, biti obuhvaćene sve poslovne linije i organizacione jedinice, uključujući kontrolne funkcije, eksternalizovane aktivnosti i kanale razmjene informacija.

(2) Mehanizmi iz stava 1 ovog člana treba da obezbijede jasan, transparentan i dokumentovan proces odlučivanja, jasnu raspodjelu ovlašćenja i odgovornosti, u čijem sprovođenju na odgovarajući način učestvuju svi zaposleni, a naročito više rukovodstvo, nadzorni i upravni odbor.

(3) Kreditna institucija je dužna da kontrolnim funkcijama obezbijedi:

- 1) pristup svim poslovnim linijama, organizacionim jedinicama i, ako je primjenljivo, zavisnim društvima i društvima koja su obuhvaćena računovodstvenom ili prudencijalnom konsolidacijom; i
- 2) ako je potrebno, pravo direktnog obavještavanja nadzornog odbora i/ili odgovarajućeg radnog tijela nadzornog odbora.

Sadržaj internih akata kontrolnih funkcija

Član 13

Interni akti koje kreditna institucija donosi za svaku kontrolnu funkciju, naročito sadrže:

- 1) ciljeve, obim i način rada, odnosno metodologiju kontrolne funkcije;
- 2) organizaciju kontrolne funkcije;
- 3) mjere za obezbjeđenje nezavisnosti i objektivnosti kontrolne funkcije;
- 4) ovlašćenja, odgovornosti i odnose sa ostalim organizacionim jedinicama;
- 5) međusobne odnose kontrolnih funkcija;
- 6) dužnosti i odgovornosti lica odgovornog za rad pojedine kontrolne funkcije kao cjeline;
- 7) mjere za obezbjeđivanje i praćenje stručne osposobljenosti, odgovarajućeg stručnog znanja i iskustva lica koja obavljaju poslove kontrolne funkcije;
- 8) ovlašćenja i odgovornosti kontrolnih funkcija koje su povezane sa provjerom eksternalizovanih aktivnosti u skladu sa odredbama propisa kojima se uređuje eksternalizacija poslovnih aktivnosti kreditnih institucija, ako je primjenljivo;

- 9) pravo pristupa svim relevantnim podacima, informacijama, informacionom sistemu i drugim resursima koji su neophodni za obavljanje poslova;
- 10) način saradnje sa spoljnjim revizorom i Centralnom bankom; i
- 11) izvještavanje u okviru kreditne institucije.

Uslovi za obavljanje poslova kontrolne funkcije

Član 14

(1) Kreditna institucija je dužna da obezbijedi potrebne resurse i finansijska sredstva za izvršenje godišnjeg plana svake kontrolne funkcije i stručno osposobljavanje lica koja obavljaju poslove kontrolne funkcije.

(2) Lica odgovorna za rad kontrolnih funkcija moraju da ispunjavaju uslove primjerenosti utvrđene posebnim propisom Centralne banke.

(3) Pored uslova iz stava 2 ovog člana, lice odgovorno za rad funkcije interne revizije mora da ispunjava i uslove za obavljanje interne revizije utvrđene zakonom kojim se uređuje revizija.

Godišnji plan rada kontrolne funkcije

Član 15

(1) Godišnji plan rada kontrolne funkcije, naročito sadrži:

- 1) popis planiranih poslova pojedine kontrolne funkcije;
- 2) područja poslovanja koja će biti obuhvaćena planom; i
- 3) rokove za obavljanje planiranih poslova kontrolne funkcije.

(2) Za potrebe izrade godišnjeg plana rada iz stava 1 ovog člana, kreditna institucija je dužna da obezbijedi licu koje je odgovorno za rad pojedine kontrolne funkcije blagovremene informacije o planiranim organizacionim i drugim promjenama i aktivnostima kreditne institucije.

Poslovi kontrolnih funkcija

Član 16

(1) Kreditna institucija je dužna da obezbijedi da kontrolne funkcije u okviru svoje nadležnosti prate sprovođenje politika, procesa i procedura koje je kreditna institucija utvrdila u cilju uspostavljanja i sprovođenja efikasnog sistema internih kontrola.

(2) Kreditna institucija je dužna da obezbijedi implementaciju preporuka i mjera za otklanjanje nezakonitosti, nepravilnosti, nedostataka i slabosti koje su utvrdile kontrolne funkcije, uključujući i način njihovog rješavanja.

Poslovi funkcije kontrole rizika

Član 17

(1) Kreditna institucija je dužna da obezbijedi da se u okviru funkcije kontrole rizika obavljaju sljedeći poslovi:

- 1) učestvovanja u izradi i preispitivanju strategija i politika za upravljanje rizicima, kao i njihovom nadzoru;
- 2) pripreme nezavisnih informacija, analiza i procjena o izloženosti rizicima;
- 3) davanja savjeta u vezi odluka povezanih sa upravljanjem rizicima koje se donose i izvještavanje upravnog odbora, nadzornog odbora ili odgovarajuće radno tijelo nadzornog odbora o tome da li su izloženosti rizicima i odluke o preuzimanju rizika u skladu sa sklonošću preuzimanja rizika i strategijom upravljanja rizicima kreditne institucije;
- 4) učestvovanja u procesu donošenja svih značajnijih odluka povezanih sa upravljanjem rizicima, uključujući i odluka koje se donose na nivou linija poslovanja ili organizacionih jedinica, bez prava odlučivanja;
- 5) analize rizika koji su prisutni kod novih proizvoda, sprovođenja značajnih promjena u postojećim proizvodima, uključujući značajne promjene povezanih postupaka i sistema u poslovanju kreditne institucije, vanredne transakcije, kao i ulazak na nova tržišta i trgovanje novim finansijskim instrumentima;
- 6) davanja predloga i preporuka za poboljšanje sistema upravljanja rizicima;
- 7) praćenja i analize rizičnog profila kreditne institucije u odnosu na strateške ciljeve i sklonost preuzimanju rizika, uključujući prekoračenje limita, predlaganje mjera za njihovo otklanjanje i obavješćavanje nadležnog organa kreditne institucije;
- 8) sprovođenja testiranja otpornosti na stres;
- 9) utvrđivanja i procjene rizika u vezi sa transakcijama sa povezanim licima;
- 10) analize, praćenja i izvještavanja upravnog odbora, nadzornog odbora i odgovarajućeg radnog tijela nadzornog odbora o adekvatnosti internog kapitala i interne likvidnosti kreditne institucije i vrši provjeru strategija i postupaka ocjenjivanja potrebnog internog kapitala i interne likvidnosti.

(2) Kreditna institucija je dužna da obezbijedi da funkcija kontrole rizika redovno informiše upravni odbor, nadzorni odbor i/ili odbor za rizike nadzornog odbora o pretpostavkama korišćenim za analizu rizika, kao i o mogućim nedostacima te analize.

Poslovi funkcije praćenja usklađenosti

Član 18

(1) Kreditna institucija je dužna da obezbijedi da se u okviru funkcije praćenja usklađenosti obavljaju sljedeći poslovi:

- 1) utvrđivanja, procjene i praćenja usklađenosti poslovanja kreditne institucije sa propisima, internim aktima i standardima;
- 2) utvrđivanja i procjene rizika o mogućim neusklađenostima kojim je kreditna institucija izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju;
- 3) procjene efekata koji će na poslovanje kreditne institucije imati novi propisi;

- 4) u saradnji sa funkcijom kontrole rizika provjeravanje usklađenosti novih proizvoda ili aktivnosti sa relevantnim propisima;
 - 5) izvještavanje upravnog odbora, nadzornog odbora, odgovarajućeg radnog tijela nadzornog odbora i ostalih relevantnih lica o riziku iz tačke 1 ovog stava;
 - 6) savjetovanje upravnog odbora i drugih odgovornih lica o primjeni propisa i internih akata, vodeći računa o njihovim izmjenama;
 - 7) saradivanje sa funkcijom kontrole rizika i razmjena informacija u vezi rizika iz stava 1 ove tačke i upravljanja tim rizikom; i
 - 8) praćenje i davanje preporuka o relevantnim edukativnim programima.
- (2) Kreditna institucija je dužna da obezbijedi da:
- 1) njena zavisna društva i filijale koji posluju u drugoj državi usklade poslovanje sa propisima te države; i
 - 2) njeno zavisno društvo i filijala koji posluju u drugoj državi obavijeste lice odgovorno za rad funkcije praćenja usklađenosti u kreditnoj instituciji ako propisima te države nije dozvoljeno objavljivanje i razmjena informacija koje su potrebne za praćenje usklađenosti između društava u okviru grupe.

Poslovi funkcije interne revizije

Član 19

- (1) Kreditna institucija je dužna da obezbijedi da funkcija interne revizije vrši nezavisnu reviziju i izražava nezavisno, objektivno i nepristrasno mišljenje o usklađenosti aktivnosti u kreditnoj instituciji uključujući i eksternalizovane aktivnosti sa politikama i procedurama kreditne institucije i zahtjevima Centralne banke.
- (2) U okviru funkcija interne revizije ocjenjuje se i efikasnost i efektivnost sistema internih kontrola.
- (3) Kreditna institucija je dužna da obezbijedi da se u okviru funkcije interne revizije obavljaju naročito sljedeći poslovi:
- 1) ocjenjivanje adekvatnosti sistema upravljanja u kreditnoj instituciji;
 - 2) ocjenjivanje adekvatnosti postupanja sa politikama, propisima i drugim zahtjevima, sklonošću preuzimanja rizika i strategijom upravljanja rizicima;
 - 3) ocjenjivanje ispravnosti i efikasnosti sprovođenja utvrđenih procedura i usklađenost tih procedura sa važećim propisima i odlukama upravnog odbora i nadzornog odbora;
 - 4) ocjenjivanje adekvatnosti, kvaliteta i efikasnosti sprovedenih kontrola i izvještavanja koje obavljaju organizacione jedinice, funkcija kontrole rizika i funkcija praćenja usklađenosti;
 - 5) ocjenjivanje ispravnosti i pouzdanosti sistema računovodstvenih evidencija i finansijskih izvještaja;
 - 6) revizije eksternalizovanih aktivnosti;
 - 7) ocjenjivanje strategije i postupke procjene adekvatnosti internog kapitala i interne likvidnosti;
 - 8) revizije informacionog sistema;

- 9) provjere pouzdanosti internog i eksternog sistema izvještavanja i blagovremenosti i tačnosti izvještaja propisanih Zakonom, propisima donesenim na osnovu Zakona i drugim propisima;
- 10) ocjenjivanje načina zaštite imovine kreditne institucije;
- 11) ocjenjivanje sistema prikupljanja i validnosti informacija koje se objavljuju u skladu sa propisom Centralne banke kojim se uređuje javno objavljivanje podataka od strane kreditnih institucija i drugim propisima.

(3) Funkcija interne revizije ocjenjuje pouzdanost pretpostavki i informacija, metoda i tehnika koje kreditna institucija koristi u internim modelima, kao i kvalitet načina utvrđivanja i procjene rizika i mjera koje su preduzete za smanjenje rizika.

(4) Funkcija interne revizije je dužna da utvrdi i program interne revizije za svako područje revizije.

Izveštaj o radu kontrolne funkcije

Član 20

(1) Izveštaj o radu pojedine kontrolne funkcije naročito sadrži:

- 1) podatke o realizaciji godišnjeg plana rada, uključujući i planirane, a nerealizovane poslove i razloge njihovog neizvršenja;
- 2) popis svih izvršenih planiranih poslova;
- 3) popis svih izvršenih vanrednih poslova;
- 4) rezime najvažnijih činjenica koje su utvrđene u izvršenim kontrolama, revizijama i ostalim obavljenim poslovima;
- 5) ocjenu adekvatnosti i efikasnosti sistema internih kontrola u oblastima koje su bile predmet kontrole i revizije;
- 6) ocjenu adekvatnosti i efikasnosti sistema upravljanja pojedinim rizicima, odnosno svim rizicima u kreditnoj instituciji; i
- 7) informacije o realizovanim predlozima, preporukama i mjerama za otklanjanje nezakonitosti, nepravilnosti, nedostataka i slabosti koje su utvrđene tokom izvršenih kontrola odnosno revizija i razloge njihovog neizvršenja.

(2) Izveštaj o radu kontrolne funkcije potpisuje lice odgovorno za rad pojedine kontrolne funkcije.

(3) Izveštaji o radu funkcija praćenja usklađenosti i kontrole rizika dostavljaju se polugodišnje upravnom odboru i odboru za rizike, odnosno drugom radnom tijelu nadzornog odbora, nadzornom odboru i jednom godišnje Centralnoj banci.

(4) Izveštaj o radu funkcije interne revizije dostavlja se tromjesečno upravnom odboru i revizorskom odboru, odnosno drugom odgovarajućem stalnom radnom tijelu nadzornog odbora, polugodišnje nadzornom odboru i jednom godišnje Centralnoj banci.

(5) Kreditna institucija je dužna da izvještaje o radu kontrolnih funkcija iz st. 3 i 4 ovog člana, dostavlja Centralnoj banci do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

III. ORGANIZACIJA NADZORNOG ODBORA

Uspostavljanje stalnih radnih tijela nadzornog odbora

Član 21

(1) Nadzorni odbor kreditne institucije koja je značajna zbog veličine, unutrašnje organizacije i vrste, obima i složenosti poslova koje obavlja obrazuje odbor za primanja, odbor za imenovanja i odbor za rizike, kao stalna radna tijela, u skladu sa članom 47 stav 1 Zakona.

(2) Značajnom kreditnom institucijom, u smislu stava 1 ovog člana, smatra se svaka kreditna institucija koja je u skladu sa Zakonom određena kao ostala sistemski važna institucija (OSV kreditna institucija), kao i svaka kreditna institucija čiji trogodišnji prosjek aktive iskazane u revidiranim finansijskim izvještajima na kraju prethodne tri poslovne godine prelazi iznos od 250.000.000 EUR.

(3) Odredbe ove odluke primjenjuju se na funkcionisanje i sastav drugih radnih tijela koje obrazuje nadzorni odbor koja nijesu stalna radna tijela iz stava 1 ovog člana.

(4) Dužnosti i odgovornosti radnih tijela nadzornog odbora moraju biti jasno utvrđene i razgraničene.

Sastav stalnih radnih tijela nadzornog odbora

Član 22

(1) Za članove radnih tijela nadzornog odbora, po pravilu, se imenuju nezavisni članovi nadzornog odbora.

(2) Svi članovi jednog stalnog radnog tijela nadzornog odbora po pravilu ne mogu biti istovremeno i članovi drugog stalnog radnog tijela.

(3) Članovi stalnih radnih tijela nadzornog odbora moraju pojedinačno i zajedno da posjeduju odgovarajuća znanja, vještine i stručnost potrebne za obavljanje dužnosti pojedinog radnog tijela.

(4) Predsjednik nadzornog odbora u značajnoj kreditnoj instituciji ne može da bude predsjednik odbora za rizike u toj kreditnoj instituciji.

(5) Predsjednik odbora za rizike u značajnoj kreditnoj instituciji ne može biti predsjednik nekog drugog radnog tijela nadzornog odbora te kreditne institucije.

Način rada stalnih radnih tijela nadzornog odbora

Član 23

(1) O radu stalnih radnih tijela nadzornog odbora vodi se zapisnik, koji naročito sadrži dnevni red i zaključke.

(2) Stalna radna tijela nadzornog odbora dužna su da o zaključcima iz stava 1 ovog člana redovno obavještavaju nadzorni odbor.

(3) Radna tijela nadzornog odbora dužna su da međusobno sarađuju.

(4) Kreditna institucija je dužna da obezbijedi stalnim radnim tijelima nadzornog odbora sve potrebne informacije za izvršavanje njihovih zadataka, uključujući i savjete eksternih stručnjaka.

(5) Radna tijela nadzornog odbora određuju vrstu, obim, učestalost i način dostavljanja informacija koje su organizacione jedinice, odnosno kontrolne funkcije dužne da dostave radi izvršavanja zadataka tih radnih tijela.

Zadaci odbora za rizike

Član 24

Odbor za rizike, pored zadataka iz člana 49 stav 1 Zakona, nadzornom odboru:

- 1) daje preporuke za prilagođavanje strategije upravljanja rizicima koje proizilaze, naročito iz izmjena modela poslovanja kreditne institucije, tržišnih kretanja ili preporuka funkcije kontrole rizika;
- 2) pruža podršku u nadzoru sprovođenja strategije za upravljanje rizicima, a naročito rizikom likvidnosti, tržišnim rizikom, kreditnim rizikom i operativnim rizikom, radi njihove procjene u odnosu na odobrenu sklonost preuzimanju rizika i strategiju upravljanja rizicima;
- 3) daje savjete u vezi sa izborom eksternih stručnjaka koje nadzorni odbor namjerava da angažuje;
- 4) analizira niz mogućih scenarija, uključujući testiranje otpornosti na stres, kako bi procijenio kakav će efekat taj scenario imati na rizični profil kreditne institucije;
- 5) analizira preporuke interne revizije i spoljnog revizora i prati sprovođenje preduzetih mjera.

Zadaci odbora za imenovanja

Član 25

Odbor za imenovanja, radi obavljanja zadataka utvrđenih članom 48 stav 1 Zakona, dužan je da uz predlog za izbor pojedinog kandidata za člana upravnog, odnosno nadzornog odbora dostavi obrazloženje sa opisom ovlašćenja i potrebnih kvalifikacija u zavisnosti od funkcija koje će to lice obavljati.

Zadaci odbora za primanja

Član 26

- (1) Odbor za primanja, pored zadataka utvrđenih članom 50 stav 2 tačka 1 Zakona:
- 1) pruža podršku i daje savjete nadzornom odboru u vezi sa politikom primanja, praksom i procesima koji se odnose na primanja;
 - 2) provjerava da li je postojeća politika primanja adekvatna i, ako je potrebno, daje predloge za promjenu tih politika sa predlogom plana za otklanjanje utvrđenih nedostataka;
 - 3) predlaže eksterne stručnjake za primanja koje nadzorni odbor namjerava da angažuje za savjete ili podršku;
 - 4) obezbjeđuje akcionarima informacije o politikama i praksama primanja, a naročito o predloženom većem maksimalnom odnosu varijabilnog i fiksnog dijela ukupnih primanja;
 - 5) procjenjuje mehanizme i sisteme usvojene radi obezbjeđivanja da politika primanja pravilno uzima u obzir rizični profil i strukturu kapitala, da je ukupna politika primanja usklađena sa opštom strategijom, ciljevima, korporativnom kulturom i dugoročnim interesima kreditne institucije i da promoviše zdravo i efikasno upravljanje rizicima;
 - 6) procjenjuje ostvarivanje ciljeva politike primanja i potrebe naknadnog prilagođavanja, uključujući primjenu malusa i povraćaja primanja;
 - 7) analizira moguća scenarija u cilju utvrđivanja uticaja eksternih i internih događaja na politike i prakse primanja;
 - 8) testira kriterijume za dodjelu varijabilnih primanja prije njihovog utvrđivanja i dodjele.
- (2) Jedan član odbora za primanja, koji nije član odbora za rizike, treba da prisustvuje sastancima odbora za rizike i obrnuto.
- (3) Prianja lica koja rukovode kontrolnim funkcijama, nadgleda i prati odbor za primanja.

IV. ZAVRŠNE ODREDBE

Prestanak važenja propisa

Član 27

Danom početka primjene ove odluke prestaje da važi Odluka o osnovama sistema interne kontrole u bankama ("Službeni list CG", broj 68/08) i Odluka o internoj reviziji u bankama ("Službeni list CG", broj 68/08).

Stupanje na snagu

Član 28

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“, a primjenjivaće od dana početka primjene Zakona o kreditnim institucijama („Službeni list CG“, broj 72/19).

SAVJET CENTRALNE BANKE CRNE GORE

**PREDSJEDAVAJUĆI
GUVERNER,**

O.br. 0101-7060-2/2020
Podgorica, 26.11.2020. godine

dr Radoje Žugić, s.r.